

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 2 (95)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 2 (95)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 81.161.2'42

DOI 10.35433/philology.2 (95).2021.114-127

ДИХОТОМІЧНА СТРУКТУРА ТЕКСТОВОГО СВІТУ РОМАНУ ІВАНА ФРАНКА "ЛЕЛЬ І ПОЛЕЛЬ" В АСПЕКТІ ЛІНГВОПОЕТИКИ МОТИВНОСТІ

М. С. Заборна*

Заґрунтований на літературознавчих дослідженнях матеріал статті висвітлює текст роману Івана Франка "Лель і Полель" під радикалом мотиву як лінгвістичної текстової категорії. У цьому плані мотив визначається як пов'язаний з особистістю автора (наратора) імпульс до створення тексту, що стосується психологічного боку текстотворення й актуалізується за допомогою певних лінгвальних сигналів. Осмислення мотиву як текстотвірної категорії увиразнюється на тлі етапів породження тексту, що структурують траєкторію дослідницьких міркувань: ситуація → актуалізація смислів → мотив → інтенція → текстовий концепт → змістова організація тексту. При цьому з огляду на презумпцію сучасного франкознавства щодо імпліцитного автобіографізму романістики письменника концептуальним осердям дослідження стає теза про особистісні смисли автора (наратора) як підґрунтя для мотиву. Тим самим результативні позиції аналізу зосереджені навколо лінгвальних сигналів пов'язаної з індивідуальною свідомістю смислотвірної діяльності письменника. У цьому плані релевантним для схоплення смислу, підставового для виведення мотиву до написання тексту "Лель і Полель", визначається інтертекстуальне поле роману. Інтертекстуальні зв'язки, з одного боку, увиразнюють і підтримують у тексті роману ефект полярності, з іншого, – актуалізують стан душевної роздвоєності, який письменник переживав упродовж усього життя. На цій основі виводиться імпліцитна пресупозиційна оцінка життя загалом і людини зокрема як дуальних феноменів, що корелює зі смислбуттєвою проблемою Франкового життя. У результаті запропонований теоретичний конструкт логіки осмислення мотивності тексту щодо роману "Лель і Полель" конкретизується висновковою позицією: духовний та душевний устрій письменника → амбівалентний оцінний смисл як підґрунтя для формування мотиву → мотив, що реалізується в образі братів-близнюків → інтенція пояснювального психологізму → текстовий концепт як логос людської долі, зумовленої двоплановістю психіки → дихотомічна структура текстового світу. Відповідно дихотомічна структура текстового світу роману "Лель і Полель" усвідомлюється як наслідок еманации характеру мотиву автора на змістову організацію тексту. Водночас специфіка образного втілення мотиву, що узгоджується зі сформованою на основі зміни нарративних стратегій автора образно-понятійною парадигмою текстових одиниць, поєднаних засобом асоціативної когезії, визначає доцентровий характер тексту цього твору.

* кандидат філологічних наук,
доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов
(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
maria_ternopil@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6299-0060

Ключові слова: текст, мотив, інтертекст, наратор, фокалізація, особистісний смисл, модус, амбівалентна оцінка, образно-понятійна парадигма текстових одиниць, лінгвальний сигнал.

THE DICHOTOMOUS STRUCTURE OF THE TEXTUAL WORLD OF IVAN FRANKO'S NOVEL "LEL' AND POLEL'" IN THE ASPECT OF LINGUOPOETICS OF MOTIVENESS

Zaoborna M. S.

Based on literary studies, the article highlights the text of Ivan Franko's novel "Lel' and Polel'" from the perspective of motif as a linguistic text category. In this respect, the motive is defined as linked with the personality of the author (narrator) impulse to create the text, related to the psychological aspect of text-creation and actualized by means of certain lingual signals. Understanding the motive as a text-creating category is expressed against the background of the stages of text generation that structure the trajectory of research considerations: situation → actualization of meanings → motive → intention → text concept → semantic organization of text. At the same time, given the presumption of modern French studies on the implicit autobiography of the writer's novels, the conceptual core of the study turns out to be the thesis of the personal senses of the author (narrator) as the basis for the motive. Thus, the effective summarizing positions of the analysis are centered around the linguistic signals associated with the individual consciousness of the sense-creating activity of the writer. In this respect, the intertextual field of the novel is determined to be relevant for grasping the sense, the basis for deriving the motive for creating the text "Lel' and Polel'". Intertextual connections, on the one hand, emphasize and maintain the effect of polarity in the text of the novel, and on the other hand, actualize the state of mental dichotomy that the writer experienced throughout his life. On this basis, an implicit presuppositional assessment of life in general and of the man in particular as dual phenomena has been derived, which correlates with the sense-being problem of Franko's life. As a result, the proposed theoretical construct of the logic of understanding the motivation of the text in relation to the novel "Lel' and Polel'" has been concretized with the conclusive position: the spiritual and mental world of the writer → ambivalent evaluative sense as a basis for the formation of motive → motive, realized in the image of twin brothers → the intensity of explanatory psychology → textual concept as a logos of human destiny. Therefore, the dichotomous structure of the textual world of the novel "Lel' and Polel'" is realized as a consequence of emanating the nature of the author's motive for the meaningful organization of the text. At the same time, the specificity of the figurative embodiment of the motive, which is consistent with the figurative-conceptual paradigm of text units formed on the basis of changing narrative strategies of the author, connected by means of associative cohesion, determines the centripetal nature of the text of this literary work.

Keywords: text, motive, intertext, narrator, focalization, personality sense, modus, ambivalent evaluation, figurative-conceptual paradigm of text units, lingual signal.

Постановка наукової проблеми.

Роман Івана Франка "Лель і Полель" (1887) чи не найменше досліджений серед прозових творів письменника: у франкознавчих студіях йому присвячені лише окремі й побічні зауваження, і тільки відносно недавно захищене дисертаційне дослідження О. Войтківа [7] похитнуло відсутність спеціальних монографічних робіт. Між тим усі автори пов'язаних із текстом цього роману літературознавчих розвідок (Т. Бровіньок, О. Войтків,

Л. Каневська, Г. Левченко, С. Луцак, Т. Пастух, М. Ткачук) так чи інакше звертають увагу на такі його виразні риси, як: 1) яскраве втілення так званої «доцентрової» тенденції, яка набула поширення в зарубіжній літературі ХХ століття і яку в українській літературі І. Франко заґрунтував ще наприкінці ХІХ століття, увиразнивши епіцентрову постать – героя-інтелігента, що потрапляє в складні психологічні та суспільні колізії [26; 32]; 2) художній

психологізм, що корелює з актуалізацією паралелістичної сюжетно-композиційної структури, пов'язаної з вчинками фокальних персонажів, – братів-близнюків Гната (Начка) та Владислава (Владка) Калиновичів, – конфлікти внутрішнього світу яких осмислюються в індивідуальному та інтерперсональному вимірах [7; 15; 24; 26; 32]; 3) колізія двійництва як логічний, понятійно-образний стрижень роману, на тлі якого виразняється дихотомія текстового світу, де виявляються опозиції людини та природи, людини та міста, зовнішнього і внутрішнього, суспільного й особистісного, свідомого й підсвідомого, діяльного та рефлексивного [5; 7; 15; 16; 19; 26; 32].

Вірогідно, що окреслена в літературознавстві дихотомічна структура текстового світу роману "Аель і Полель" в умовах сучасного зустрічного руху літературознавства та лінгвістики могла би бути доповнена лінгвістичним радикалом її бачення. А оскільки сучасна лінгвістика все частіше входить у проблемне поле інших галузей гуманітарного знання, то цей радикал можна виразити в аспекті проблематики психології художньої творчості, де актуалізується поняття мотиву як феномену, що виконує функцію своєрідного художнього орієнтиру й усвідомлюється як "загальна спонукальна установка до дії, поведінки, діяльності, творчості" [27: 147]. На цьому тлі в сучасній лінгвістиці тексту, що виокремлює у своєму проблемному полі аспект породження, сприйняття та інтерпретації різних типів текстів, а в цій площині розглядає світ художнього тексту як створену автором фікційну дійсність, параметри якої задаються лінгвальними засобами, заново актуалізується одна з концептуальних тез сформованої на ґрунті психолінгвістичних досліджень 70-х рр. XX століття теорії мовленнєвої

діяльності, зосереджена навколо того, що без введення й осмисленням сутності мотиву як домовленнєвого феномену ми "просто не зможемо зрозуміти причинної зумовленості мовленнєвої поведінки й певною мірою особливостей її структури" [21: 133].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якщо взяти за аксіому тезу, що будь-яка діяльність завжди визначається мотивом, якщо відштовхнутися від діяльнісних [6; 18; 20; 21] та психологічних [13] концепцій мотиву і якщо застосувати діяльнісний підхід до розуміння тексту, у системі якого він постає як комунікативно-прагматичний феномен, де в площині комунікації "автор – читач" за допомогою спеціально дібраних мовних засобів реалізуються цілі та наміри автора [4; 9; 17], то мотив можна розглянути як лінгвістичну категорію, яка релевантна для виділення етапів породження тексту. При цьому такий підхід опозиціє уявленням про мотив як елемент оповіді [28] чи будь-який смисловий повтор [8], що склались у літературознавстві. У лінгвістичному аспекті мотив визначається як "домовленнєвий етап породження тексту та антропна, ціннісно детермінована семантико-прагматична категорія, яка формується в процесі текстотворення в глибинній текстовій структурі й актуалізується за допомогою певних лінгвальних сигналів у текстових одиницях поверхневої структури, виявляючи свою сутність, пов'язану з усвідомленими чи неусвідомленими внутрішніми станами, що спонукають до діяльності, забезпечуючи реалізацію в ній особистісних смислів автора (наратора) й персонажів" [11: 40].

Між іншим, як злам у тексті, можна зауважити, що своєю видатною працею "Із секретів поетичної творчості" Іван Франко своєрідно започаткував психологію творчості кінця XIX – початку XX століття. Саме в ній, зосереджуючись на проблемі

творчої особистості й авторської індивідуальності, письменник пропонує до вжитку новий термін "змисл". Він зауважує: "Все, що ми знаємо, є продуктом наших змислів..." [33: 31: 77], а також зазначає: "Не всі змисли однаково важні для нашої душі, і вже елементарна психологія розкриває вищі і нижчі змисли, тобто такі, що мають свої спеціальні і високорозвинені органи (зір, слух, смак, запах), і такі, що не мають таких органів (дотик зверхній і внутрішній)" [33: 31: 78]. Запропонована диференціація "змислів" перегукується з класичною моделлю естетичного почуття, а сам "змисл" сучасні дослідники психології творчості потрактовують одночасно і як художній образ, і як стимул для творчості – як аспект художнього мислення, як "суб'єктивну детермінанту творчого акту" [27: 151], що узгоджується з мотивом.

На цьому тлі проблема мотиву як етапу текстотворення увиразнюється як "проблема авторської свідомості, що перетворює життєвий матеріал на сюжет" [12: 86]. Відповідно, якщо, по-перше, апелювати до постульованої психолінгвістикою тези щодо опосередкованої присутності мотиву у свідомості як особистісного смислу [22: 72–77] й, по-друге, опиратись на презумпцію, згідно з якою процес породження тексту становить "рух людської думки від індивідуальних авторських смислів до їх утілення в узуальні мовні значення" [4: 288], то феномен смислу стає основою для гіпотези стосовно залежності характеру текстового світу від мотиву як етапу породження тексту й текстотвірної категорії.

Відтак саме в окресленні параметрів мотивності тексту роману Івана Франка "Лель і Полель" можна вбачати тло, на якому актуалізується дихотомічна структура зображеної в ньому фікційної дійсності. Усвідомлення ж того, що "художні світи літератури створюються

поетикою тексту" [2: 44], передбачає лінгвопоетичну стратифікацію тексту, що з огляду на розуміння лінгвопоетики як розділу філології, де "розглядається роль мовних одиниць у розкритті ідейно-художнього змісту літературного тексту" [23: 75], веде до "схоплення" мовних засобів, які маркують і на підставі яких "виводяться" смисли, значущі для породження тексту Франкового роману.

Мета дослідження – обґрунтувати текстотвірні параметри категорії мотиву як чинника побудови змістового складника тексту роману Івана Франка "Лель і Полель". Відповідно до мети ставимо такі завдання: 1) сформулювати теоретичний конструкт для усвідомлення мотиву як лінгвістичної текстової категорії; 2) актуалізувати модель бінарного смислу як основу авторської свідомості Івана Франка та підґрунтя для мотиву його текстотвірної діяльності; 3) окреслити аспекти структурування текстового простору роману, підставові для виявлення мотиву його створення; 4) виокремити в змістовій організації тексту лінгвальні сигнали авторських текстопороджувальних смислів.

Розв'язання окреслених завдань здійснюється на основі застосування контекстуально-інтерпретаційного методу аналізу тексту, що дає змогу встановити його стосунки з іншими текстами культури, виділити аспекти індивідуально-авторської свідомості, виявити текстові комунікативні смисли та способи їх утілення, реконструювати етапи текстотвірної діяльності автора. Водночас звернення до семіотичного методу актуалізує в змістовій організації тексту прагматичний потенціал мовних знаків, релевантних для підтримки авторської стратегії розгортання текстового світу.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Бачення крізь призму проблематики

мотиву дихотомічної структури текстової дійсності роману "Лель і Полель" певною мірою визначають теоретичні позиції, які синтезують здобутки психолінгвістичної теорії мовленнєвої діяльності, а також концепцій, пов'язаних із виокремленням моделей породження мовлення та етапів текстотворення:

1. Мотив усвідомлюється як пов'язаний з особистістю автора (наратора) позамовленнєвий феномен, який стосується психологічного боку текстотворення як аспекту мовленнєвої діяльності. Це імпульс до створення тексту.

2. Мотив провокується ситуацією, у якій актуалізуються особистісні смисли та пресупозиції автора, як психологічна реакція на неї та втілюється в реакції психолінгвістичній, якою є інтенція, впливаючи через неї на формування текстового концепту, що визначає змістову організацію тексту та його формально-композиційну структуру.

3. Інтеоризація мотиву в психіку автора узгоджується з актуалізацією його лінгвальних корелятивів у системі знакових одиниць, що формують інформаційний простір тексту, позаяк саме мова "конститує суб'єктивну реальність людини" й "переживання, не виражене в мові, не ретенційне, тобто не доступне для пам'яті, а отже, й для раціональної рефлексії" [29: 15]. З іншого боку, уже аксіоматична позиція теорії породження мовлення – "ми не знали б ні про існування думки, ні про існування смислів, якби не слово, не текст" [18: 32] – ще один аргумент на користь існування лінгвальних еквівалентів мотивів суб'єкта текстотворення.

4. Пов'язані з реалізацією мотиву на текстовому рівні мовні сигнали визначаються інтуїтивно. Опертя на інтуїцію корелює з "екзистенційно-феноменологічним баченням сутності мови" [3: 37–38] як нейтралізатора суб'єктивного досвіду людини з огляду на її інтенціональну присутність у

свідомості як тому інваріанті, що єднає творця тексту й реципієнта. Знову ж таки, видається, тут можна провести паралелі з досягненням ефекту присутності, якого, на думку Івана Франка, висловлену в праці "Із секретів поетичної творчості", досягає читач, "вглиблюючись в дух мови" [33: 31: 109] й орієнтуючись на повноту відтворення цілісної картини зображуваного, де слова, "яко сигнали, що викликають в нашій душі враження в обсягу всіх змислів" [33: 31: 95], є ніби гідом серед безкінечності вражень: "І хоча читач, слідкуючи за поетом, і не міркує, куди веде його поет, а тільки відчуває поодинокі імпульси його слова, то все-таки він і не спостережеться, як, прочитавши ті рядки, почує себе власне в такому настрої, в якому був поет, складаючи їх, або в якому хотів мати його поет" [33: 31: 92].

5. Декодований за допомогою певних мовних маркерів, мотив співвідноситься з усім текстом, виявляючи позиційну гнучкість у його формальній організації, й не обов'язково стосується ініціального висловлення як самостійної текстової одиниці.

6. Мотив автора (наратора) стає своєрідним художнім орієнтиром, що проєктує силові лінії в організації текстового світу й задає принципи актуалізації мотивів вчинків персонажів.

Екстраполяція й застосування представленої системи зауваг на осмислення тексту роману Івана Франка "Лель і Полель" пов'язана з окресленням траєкторії розвитку дослідницьких міркувань: ситуація → актуалізація смислів → мотив → інтенція → текстовий концепт → змістова організація тексту. Конкретним утіленням сформованої логіки пошуку стали результативні позиції, зосереджені навколо лінгвальних сигналів пов'язаної з індивідуальною свідомістю

смысловісної діяльності автора (наратора).

Релевантними для "схоплення" смыслу, підставового для виявлення мотиву створення роману "Лель і Полель", визначаються такі площини його текстової структури: 1) інтертекстуальне поле твору; 2) модусні характеристики тексту; 3) аспекти організації текстового наративу; 4) закономірності актуалізації образного складника текстової інформації; 5) лексико-семантичні та семантико-синтаксичні засоби змістової організації тексту.

Інтертекстуальні зв'язки можна пов'язати з інтерпретаційною текстовою інформацією як феноменом, що в постструктуралістських концепціях тексту узгоджується з контекстом культури, у межах якого народжується текст. Виведені феноменологічно, з опорою на вертикальний контекст, який ще часто називають інтертекст, вони актуалізують у тексті роману "Лель і Полель" ефект полярності й тим самим дають підстави з'ясувати багато моментів художнього світу Івана Франка, "відпрацьованих" сучасним літературознавством.

Зокрема, за результатами літературознавчих досліджень, інтертекст роману формують алюзії: а) до античного міфу про братів-близнюків Діоскурів – Кастора й Полукса, власне, матриця якого моделює паралелістичну сюжетно-композиційну структуру роману; б) до трагедії Ю. Словацького "Ліла Венета", де Лелюм і Полелюм – сини короля венеців Дервіда.

З іншого боку, інтертекстуальний аспект Франкового роману, фокальні персонажі якого торують свою життєву дорогу, утверджуючись у суспільстві та водночас і протидіючи умовам суспільного буття, увиразнюють літературні ремінісценції: а) до європейського роману виховання XIX століття (Ч. Діккенс, У. Теккерей), де герой із суспільних низів

пробивається у вищі верхи суспільства, однак боротьба за успіх неминуче веде за собою моральну деградацію чи фізичну загибель; б) до реалістичного роману XIX століття (Стендаль, О. де Бальзак, Г. Флобер), де актуалізується драматичне зіткнення героя з зовнішнім світом; в) до власних творів, де вирізняється проблема роздвоєності особистості, співіснування в одній людині протилежних начал та уподобань (оповідання "Поєдинок" – 1883 р., "Рубач" – 1886 р. та їх поетичні версії від 1883 р. і 1882 р. відповідно).

Урешті, своєрідним інтертекстуальним осмисленням тексту роману "Лель і Полель" можна вважати апелювання до духовного й душевного устрою самого Івана Франка з огляду на феномен "імпліцитного автобіографізму" його романістики [15: 5] як підставу для виокремлення художньо-психографічного аспекту психологізму творів письменника. Про вагу особистих переживань у своїй творчості Іван Франко писав у листі до Агатангела Кримського від 8 серпня 1898 р.: "... майже всі мої писання пливуть з особистих імпульсів, з чуття далеко більше, як з резонів, усі вони, особливо моя белетристика, напоєні, так сказати, кров'ю мого серця, моїми особистими враженнями і інтересами, усі вони у певній мірі є частки моєї біографії" [33: 50: 109]. На цьому тлі релевантним для роману "Лель і Полель" можна вважати акцентований франкознавцями [14: 31; 34] стан душевної роздвоєності, який переживав письменник упродовж усього життя: "Він проникав до його "самості" поступово, але неухильно: спершу як винесена зі світу дитинства міфологема дводушництва, згодом у формі типово романтичного літературного мотиву двійництва, врешті, як породжена кризовими біографічними ситуаціями реальна психологічна проблема внутрішнього роздвоєння" [31: 846–847].

Різні види інтертекстуальних зв'язків, актуалізуючи й підтримуючи ефект полярності, тим самим увиразнюють модель бінарного смислу, що узгоджується з формуванням у тексті роману "Лель і Полель" імпліцитної пресупозиційної оцінки життя загалом і людини зокрема як дуальних феноменів. Водночас вона усвідомлюється як ще одна виведена з фактури авторського життя смислбуттєва проблема, яка "вгніздилась у свідомості" і "раз по раз дає про себе знати" у творчості [10: 59].

Особистісний смисл, на якому заґрунтований мотив породження тексту роману Івана Франка, окреслюється в процесі розгортання текстової історії під радикалом текстотвірної категорії модусу, що розглядається як "спосіб взаємодії особистості з оточенням", визначається як категорія, що "фіксує в тексті результат пізнавального процесу мовця, спрямованого на ту чи іншу ситуацію, яка стала об'єктом авторської референції, рефлексії та аксіології" [25: 19], та усвідомлюється як "спосіб подання автором (наратором) диктумного (референційного) змісту в межах авторської інтенції" [2: 34]. В лінгвістиці типологія модусів розроблена Н. Д. Арутюною й конкретизується такими планами, як перцептивний, ментальний, емотивний, вольовий [1: 411]. У цьому аспекті текст роману "Лель і Полель" сприймається як такий, де домінує емотивний модус амбівалентної оцінки, що знаходить еманацию в усьому текстовому просторі. Наприклад, актуалізована в оповіді наратора модель заперечного протиставлення *Це вже не згря львівських вуличних хлопчаків і обірванців, кандидатів до тюрем і лікарень, покидьків суспільства – це громада добрих тихих дітей, що прагнули ласки і любові, здатних до всього, що добре й шляхетне, сиділа в яру біля вогнища й тулилася до коренів*

старого дуба [33: 17: 292] увиразнює дихотомію зовнішнього й внутрішнього як конфлікт згубного впливу соціальних обставин та засадничих основ дитячої психіки. Ця ж смислова дилема втілюється у висловленні Гната Калиновича: *Завжди треба припускати, що в кожній людині під товстим шаром життєвого бруду, егоїстичних мозолів та поганих звичок тліє непогасна іскра божого вогню і що не раз цілком несподівано найменший подув може оживити її, роздмухуючи з неї чудотворне полум'я* [33: 17: 355]. Дихотомічно оцінює перспективу свого життя Семко Туман: *Зараз моє в'яне, а його квітне* [33: 17: 315]. Як драматичне зіткнення особистості із зовнішнім світом осмислює свою професійну сферу старий редактор: – *Буває й так, що беручися за газетярську справу, не один із нас, дійсно, приносить із собою якусь програму та якісь ідеали. Але надовго цього не вистачає. Рветься людина, важко трудиться, доводить, аргументує, повчає, і, нарешті, опускає руки...* [33: 17: 343]. Імпліцитна еквіполентна оцінка виводиться з адресованого Владкові й Регіні мовленнєвого акту пана Ступосянського: – *Я посиджу вдома, бо вже своє виходив. А ви йдіть бавтеся, користайтесь з часу й молодості. Хто знає, чи багато таких гарних днів вам призначила доля, тож хапайте те, що вам дає* [33: 17: 457]. Як дуалістичне поєднання особистих та суспільних ідеалів осмислюється феномен щастя в площині світогляду Владислава Калиновича: – *Регіно моя, – шептав Владко, притуляючи її обличчя до свого чола, – вір у щастя й не бійся долі. Бо що таке доля? Наша доля – це наше власне я, наші почуття й пристрасті, а хіба вони не завжди поєднані з коханням? Ми щасливіші від мільйонів інших тим, що не потребуємо турбуватися про хліб насущний, а наше щастя зростатиме в міру того, як ми будемо прикладати праці, щоб допомагати нещасливішим за нас. Я не*

заперечую, що тепер наше щастя є ще дарунком долі, але коли те щастя стане виявом нашої спільної праці, спільних думок, поривань і прагнень – о, тоді ніхто не зуміє в нас вирвати або замутити його! Тоді воно буде домом, збудованим на камені [33: 17: 465]. Урешті, емотивний модус актуалізується в тексті роману на тлі розгортання події, що імплікує переживання контрастних концептів життя і смерті: *Владко одним ударом тички по голові поклав край підстрибуванню і стражданню бідного патріарха, тлінні останки якого покладено на траву, поряд з останками його меншого товариша й накрито листками підбілу. Обое знову сіли на своєму посту, та клені вже більше не з'являлися. ... Регіна, однак, не хотіла сходити з місця. – Ах, дивися, Владку! – вигукнула вона, зводячи погляд догори, – які гарні ці ліси, ці засніжені полонини, позолочені заходячим сонцем. Як гарно в'ється ріка! І яка я щаслива з тобою, Владонько! – Регіно, життя моє! [33: 17: 464].*

Формування амбівалентного смислового плану тексту роману "Лель і Полель" значною мірою узгоджується з організацією текстового нарративу. Йдеться насамперед про прийом множинної фокалізації, за якого кожному з персонажів властиве своє, майже завжди відмінне від інших бачення подій і людей. До прикладу, з одного боку, актуалізується негативна оцінка юних братів Калиновичів міщанами: *– Боже мій, таке ще мале, а вже таке зіпсоване! – зітхала якась бабуся, милосердно похитуючи головою. // – А нехай би їх повісили, то не було б шкода, кумцю! – викрикував якийсь гучний голос посеред вулиці. // – О, бачите, яке воно злодійське насіння! – заверещала Войцехова. – Ведуть його на кару, а воно не забуває своїх чортячих вихваток! [33: 17: 296].* З іншого боку, позитивно оцінює їх Семко Туман: *– Не хлопці, а зухи! – сказав дід. – Відважні хлопці [33: 17:*

310] // – Гарні ви хлопці! – сумовито мовив дід, обома руками гладячи їхні голови [33: 17: 321].

У цьому ж плані наратор стає всезнаючою інстанцією, що моделює складний світ персонажів роману, використовуючи змінну фокалізацію, послуговуючись зовнішньою та внутрішньою її формами. Зокрема, оповідач послідовно чергує дійових осіб, які розкривають бінарну сутність того, про що йдеться. Саме у такий спосіб, наприклад, формується психологічне зображення Регіни: *– Цікаве явище! – сказав Владко, не зводячи з неї очей. – Не розумію, що ти там в ній бачиш цікавого? – проговорив товариш. – Дуже бліда, худа... Більше нервів, аніж тіла. – Більше нервів – отже більше душі, більше характеру, – сказав Владко [33: 17: 364].* Той самий прийом змінної фокалізації застосовується для окреслення інших граней внутрішнього світу Регіни: а) наратор оповідає, як Гнат, якого у першу хвилю вразила не так її краса, а те неокреслене щось у виразі Регіниних очей, те, що дуже рідко в житті відкривається людині, *мовби не бачені досі літери вироку долі [33: 17: 366],* запрошує дівчину на мазурку, щоб переконатися, *чи дійсно ці глибокі таємничі очі були вікном глибокої й прекрасної душі [33: 17: 382];* б) поступово наратор вдається до зламу в оповіді, роблячи основою нарративу свідомість Гната, який, почувуючись перед Регіною невпевнено, загострено сприймає ситуацію й проглядає протилежні порухи її душі: *Регіна тепер йому здавалася якоюсь незадоволеною, недоброзичливою; якась хмаринка висіла на її ясному чолі, очі ж блищали холодним, немов сталевим блиском, який не дозволяв заглянути в глибину душі [33: 17: 382].*

Актуалізований амбівалентний оцінний смисл, який у тексті роману підтримується певними лінгвальними корелятами, можна сприймати як мотив, поштовх до породження тексту.

Водночас заґрунтований на оцінному смислі мотив знаходить своє втілення в образі близнюків, які "психологічно тонко відчують один одного навіть на віддалі, демонструючи "двовимірність психіки" сучасної людини – мислячу (Владислав) і відчуючу (Начко)" [32: 247].

Образ у тексті формує й підтримує побудована на основі зміни нарративних стратегій автора образно-понятійна парадигма текстових одиниць, поєднаних засобом асоціативної когезії. Із семасіологічних позицій текстової теорії "процес утворення зв'язків між такими одиницями на образно-понятійному рівні розглядається як процес сприйняття тексту" [30: 118]. В ономаціологічному ж аспекті ці одиниці слугують маркерами когнітивних структур, що породжують текст.

У романі Івана Франка образно-понятійну парадигму на вербальному рівні цементують актуалізовані в текстових одиницях кореферентні номінації братів Калиновичів, зокрема:

– дескриптивна номінація: *Йому [Стефкові – М. З.] особливо потрібні були Владко і Начко, два **брати-близнюки**, підлітки років дев'яти, відомі своєю вправністю й швидкістю* [33: 17: 284];

– опосередкована компаративна номінація: *– Владку! Начку! Де вас дідько носить? – Лізуть собі, **як той люлюм-полелюм*** [33: 17: 283];

– метафоричне найменування: *– **Ви – справжні Лель і Полель**, – сказав Стефко, поплескавши їх обох по плечах. – Ніяким способом вас не розлучиш!* [33: 17: 286];

– імпліцитна асоціативна номінація: *"... Чи ти, Владку, пригадуєш собі, як ми ще хлопчиками разом читали "Лілю Венеду" Словацького і як ми наприкінці обидва розплакалися? Пам'ятаєш, як **ми засперечалися, хто з нас Лель, а хто Полель**, і як ми вирішили тягти жеребки і мій жеребок випав на Леля?"* [33: 17: 450];

– імплікативно сформовані номінативні блоки:

***ті, кого Бог разом покликав** ← – Я добре пам'ятаю, що вона [мати – М. З.] казала нам перед смертю. Наказала, щоб ми не розлучалися... "Запам'ятайте мені, – говорила, – всюди і завжди тримайтеся разом! Бог вас разом покликав на світ, бог вам і щастить доти, поки ви будете триматися разом!"* [33: 17: 286–287];

***ті, що не розлучаються** ← – ... ми не можемо бути один без одного. – Чому не можете? – спитав зацікавлений керкемайстер. – Бо не можемо, – поважно відповів Владко. – Відколи ми живемо, то ще не розлучалися* [33: 17: 305];

***ті, що виявляють дивну узгодженість смаків // ті, чий психічний й фізичний організм з'єднані невидимими кільцями** ← Начко виразно пригадав собі багато фактів з їх життя, які свідчили про дивну узгодженість їхніх смаків, уподобань і пристрастей і про якийсь могутній зв'язок, котрий невидимими кільцями з'єднував їхні фізичні й психічні організми* [33: 17: 368];

***ті, що один без одного не можуть жити** ← Регіна чула в школі про таких близнюків, які хоча й живуть як окремі індивіди, однак з'єднані між собою невидимими узами, однаково почують, люблять і ненавидять, спільно терплять муки й один без одного не можуть жити* [33: 17: 469].

Лінгвальна матерія тексту роману "Лель і Полель" передбачає, як і мова будь-якого художнього тексту, її осмислення крізь призму специфіки художнього мовлення, з урахуванням того, що "у щоденному мовленні код (мова, мовлення) вживають для "впізнання" адресатом речей (у широкому значенні слова), а в художньому – для їхнього особливого "бачення", тобто з мовним кодом щось відбувається, він стає "іншим". Створений за допомогою таких специфічних знаків художній текст породжує особливий і неповторний

світ, який стає для адресата (читача, слухача) поштовхом для генерування його власних комунікативних смислів" [2: 52]. У цьому плані закріпленій в образі мотив визначає для роману інтенцію "пояснювального психологізму" [32: 235], яка, узгоджуючись з імпліцитним фоновим усвідомленням психічного як логіки соціальних зв'язків, реалізується в змістовій та логічній структурі роману методом бінарного принципу розгортання фабули. Такий погляд увиразнює міркування літературознавця М. Ткачука: "Романний світ будується за принципом дихотомії, бінарних, двоїстих опозицій. Дія розгортається навколо двох братів – Владислава і Гната, які репрезентують дві життєві позиції, два типи етико-суспільної поведінки" [32: 229].

З огляду на зазначене вище можна припустити, що, проєктуючи інтенцію, окреслений мотив втілюється в текстовий концепт логосу людської долі, яка значною мірою детермінується двовимірністю людської психіки. Власне, і пов'язана з бінарним принципом розгортання фабули дихотомічна структура текстового світу роману Івана Франка визначається опосередкованим зв'язком текстового концепту з мотивом.

Висновки й перспективи дослідження. Отже, робоча гіпотеза, зосереджена навколо дослідницької траєкторії "ситуація → актуалізація смислів → мотив → інтенція → текстовий концепт → змістова організація тексту", стосовно роману "Лель і Полель" конкретизується висновковою позицією "духовний та душевний устрій письменника → амбівалентний оцінний смисл як підґрунтя для формування мотиву → мотив, що реалізується в образі братів-близнюків → інтенція пояснювального психологізму → текстовий концепт як логос зумовленої двоплановістю психіки людської долі, що звершується

в умовах соціуму → дихотомічна структура текстового світу".

На цьому тлі висновуються тези, релевантні для лінгвістичного увиразнення результатів літературознавчих студій над текстом роману Івана Франка "Лель і Полель":

1. Дихотомічна структура текстового світу роману Івана Франка "Лель і Полель" є наслідком еманції характеру мотиву автора на змістову організацію твору.

2. Специфіка образного втілення мотиву визначає доцентровий характер роману "Лель і Полель".

3. Лінгвопоетика мотиву творення текстового світу роману "Лель і Полель" в аспекті його актуалізації з огляду на трансляцію індивідуально-авторського особистісного амбівалентного оцінного смислу корелює з лінгвопоетикою художнього прийому, виявляючи й увиразнюючи залежність та взаємозв'язки чинників породження тексту.

Пропоновані міркування й результати дослідження є лише атомарною спробою проаналізувати текст Івана Франка під лінгвістичним радикалом крізь призму проблематики мотиву. Без сумніву, вони насамперед слугують підставою для актуалізації мотиву як лінгвістичної текстової категорії, його деталізації як складника мовленнєво-мисленнєвого процесу текстотворення, а також формування методології та моделі мотивного аналізу. Водночас отримані результати резонують із висновковими позиціями літературознавчих студій із франкознавства, увиразнюючи тим самим функційний статус мови як першооснови літератури. Відповідно функційно-ономасіологічний лінгвістичний погляд на мотив як аспект породження тексту можна скоординувати з літературознавчими інтерпретаціями тексту, що зазвичай апіорі передбачають семасіологічний підхід до функціонування мови з позицій аналізу вже створеного автором тексту. Тож заґрунтоване на

узагальненнях літературознавчих досліджень ономазіологічне осмислення мови художнього тексту своєрідно проектує шляхи втілення й розвитку ідеї зустрічного руху літературознавства й лінгвістики, вагомої для сучасної філології загалом та франкознавчих студій зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Типы модусов. Инверсия модуса и пропозиции. *Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека*. Москва: Языки русской культуры, 1999. С. 411–440.
2. Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 280 с.
3. Бацевич Ф. С. Філософсько-методологічні засади сучасної лінгвістики: спроба обґрунтування. *Мовознавство*. 2006. № 6. С. 33–40.
4. Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 316 с.
5. Бровіньок Т. І. Колізія двійництва в романі Франка "Лель і Полель". *Радянське літературознавство*. 1981. № 6. С. 57–65.
6. Выгоцкий А. С. Мышление и речь. А. С. Выгоцкий. *Собрание сочинений: В 6-ти т. Т. 2*. Москва: Педагогика, 1982. 504 с.
7. Войтків О. М. Художня концепція героя в романі Івана Франка "Лель і Полель": дис. ... канд. філолог. наук: 10.01.01 / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2018. 200 с.
8. Гаспаров Б. М. Литературные лейтмотивы. Москва: Наука, 1993. 304 с.
9. Дымарский М. Я. Проблемы текстообразования и художественный текст: На материале русской прозы XIX–XX вв. Москва: КомКнига, 2006. 296 с.
10. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. Київ: Видавництво "Основи", 1993. 126 с.
11. Заборна М. Мотив vs Мотив як інтердисциплінарний феномен та філологічна проблема. *Studia Methodologica*. Тернопіль; Кельце: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. Вип. 50. С. 34–47.
12. Заборна М. С. Лінгвопрагматичні виміри дихотомічної природи мотиву як текстової категорії крізь призму літератури факту. *Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Харків, 2021. Вип. 54. Ч. I. С. 78–88.
13. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 512 с.
14. Ільницький М. Поєдинок із собою: проблема двійництва в "Поєдинку" І. Франка та "Двійнику" Ф. Достоєвського. *Слово і Час*. 2006. № 8. С. 18–27.
15. Каневська А. В. Психологізм романів І. Франка сер. 80-х – 90-х рр.: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.01. Київ, 2004. 16 с.
16. Каневська А. Психологічні виміри дихотомічних моделей у романі Івана Франка "Лель і Полель". *Літературознавчі обрії*. Київ: Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, 2002. Вип. 3. С. 52–57.
17. Красных В. В. Основы психолингвистики и теории коммуникации: курс лекций. Москва: Гнозис, 2001. 270 с.
18. Кубрякова Е. С. Модели порождения речи и главные отличительные особенности речепорождающего процесса. *Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи*. Москва: Наука, 1991. С. 21–81.
19. Левченко Г. Мотив двійництва в прозі Франка. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки*.

Літературознавство. 2016. Вип. 8 (333). С. 82–89.

20. Леонтьев А. А. Порождение речи. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва: БРЭ, 1998. С. 836–837.

21. Леонтьев А. А. Психолингвистические единицы и порождение речевого высказывания. Изд. 5-е. Москва: КРАСАНД, 2010. 312 с.

22. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва: Политиздат, 1975. 130 с.

23. Липгарт А. А. Основы лингвопоэтики. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. 168 с.

24. Луцак С. М. Внутрішня організація прозового тексту (на матеріалі художніх творів Івана Франка): автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.01. Тернопіль, 2002. 20 с.

25. Ніка О. І. Модус у староукраїнській літературній мові другої половини XVI–XVII ст. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2009. 444 с.

26. Пастух Т. В. Романи Івана Франка: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.01. Львів, 1997. 16 с.

27. Поліщук О. П. Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2007. 208 с.

28. Силантьев И. Мотив как проблема нарратологии. Критика и семиотика. Вып. 5. 2002. С. 32–60.

29. Смирнова Н. М. Смысл и творчество. Москва: Издательство "Кант+" РООИ "Реабилитация", 2017. 304 с.

30. Степанченко И. И. Функционализм как альтернативная лингвистическая парадигма. Киев: "Українське видавництво", 2014. 200 с.

31. Тихолоз Б. "Zwei seelen leben, ach, in meiner brust" (міфологема дводушництва у життєтворчості Івана Франка). Іван Франко: дух, наука, думка, воля: Матеріали Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-

річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.). Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. Т. 1. С. 845–858.

32. Ткачук М. Жанрова структура прози Івана Франка (бориславський цикл та романи з життя інтелігенції). Тернопіль, 2003. 384 с.

33. Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ: Наукова думка, 1976–1986.

34. Чопик Р. "Zwei seelen leben, ach, in meiner brust" (до генези Франкового роздвоєння). Вісник Львівського університету. Серія Філологічна. 2004. Вип. 35. С. 130–140.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Arutyunova N. D. (1999). Tipy modusov. Inversiya modusa i propozicii [Types of modi. Modus and proposition inversion]. Arutyunova N. D. Yazyk i mir cheloveka. Moskva: Yazyki russkoj kul'tury. P. 411–440. [in Russian].

2. Batsevych F. (2019). Narysy z teorii tekstu [Essays on text theory]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 280 p. [in Ukrainian].

3. Batsevych F. S. (2006). Filososfsko-metodolohichni zasady suchasnoi lnhvistyky: sproba obgruntuvannia [Philosophical and methodological principles of modern linguistics: substantiation attempt]. Movoznavstvo. №6. P. 33–40. [in Ukrainian].

4. Batsevych F., Kochan I. (2016). Lnhvistyka tekstu [Text Linguistics]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 316 p. [in Ukrainian].

5. Brovinok T. I. (1981). Koliziia dviinytstva v romani Franka "Lel' i Polel'" [The collision of duality in Franko's novel "Lel' and Polel'"]. Radianske literaturoznavstvo. №6. P. 57–65. [in Ukrainian].

6. Vygockij L. S. (1982). Myshlenie i rech' [Thinking and speech]. L. S. Vygockij. Sobranie sochinenij: V 6-ti t. T. 2. Moskva: Pedagogika. 504 p. [in Russian].

7. Voitkiv O. M. (2018). Khudozhnia kontseptsiia heroia v romani Ivana

Franka "Lel' i Polel'" [Literary concept of the hero in Ivan Franko's novel "Lel' and Polel'"]: dys. ... kand. filoloh. nauk: 10.01.01. Lviv, 200 p. [in Ukrainian].

8. Gasparov B. M. (1993). Literaturnye lejtmotivy [Literary leitmotifs]. Moskva: Nauka. 304 p. [in Russian].

9. Dymarskij M. Ya. (2006). Problemy tekstoobrazovaniya i xudozhestvennyj tekst: Na materiale russkoj prozy XIX–XX vv. [Problems of text formation and literary text: based on the Russian prose material of XIX–XX centuries.]. Moskva: KomKniga. 296 p. [in Russian].

10. Zabuzhko O. (1993). Filosofiia ukrainskoi idei ta yevropejskyi kontekst: Frankivskiy period [Philosophy of the Ukrainian idea and the European context: Franko period]. Kyiv: Vydavnytstvo "Osnovy". 126 p. [in Ukrainian].

11. Zaoborna M. (2020). Motyv vs Motyv yak interdystsyplinarnyi fenomen ta filolohichna problema [Motif vs Motive as an interdisciplinary phenomenon and philological problem]. *Studia Methodologica*. Ternopil; Kiytse. Vyp. 50. P. 34–47. [in Ukrainian].

12. Zaoborna M. S. (2021). Lihvoprahamatychni vymiry dykhotomichnoi pryrody motyvu yak tekstovoi katehorii kriz pryzmu literatury faktu [Linguistic and pragmatic parameters of the dichotomous nature of the motive as a textual category understood through the prism of factual literature]. *Linhvistychni doslidzhennia: zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody*. Kharkiv. Vyp. 54. Ch. I. P. 78–88. [in Ukrainian].

13. Il'in E. P. (2000). Motivaciya i motivy [Motivation and motives]. Sankt-Peterburg: Piter. 512 p. [in Russian].

14. Ilnytskyi M. (2006). Poiedynok iz soboiu: problema dviinytstva v "Poiedynku" I. Franka ta "Dviinyku" F. Dostoievskoho [Duel with oneself: the problem of duality in I. Franko's "Duel" and F. Dostoevsky's "Double"]. *Slovo i Chas*. №8. P. 18–27. [in Ukrainian].

15. Kanevska L. V. (2004). Psykholohizm romaniv I. Franka ser. 80-kh – 90-kh rr. [Psychologism of I. Franko's novels mid. 80's – 90's.]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. 16 p. [in Ukrainian].

16. Kanevska L. (2002). Psykholohichni vymiry dykhotomnykh modelei u romani Ivana Franka "Lel' i Polel'" [Psychological dimensions of dichotomous models in Ivan Franko's novel "Lel' and Polel'"]. *Literaturoznavchi obrii*. Kyiv: Instytut literatury imeni T. H. Shevchenka NAN Ukrainy. Vyp. 3. P. 52–57. [in Ukrainian].

17. Krasnyx V. V. (2001). Osnovy psixolingvistiki i teorii komunikacii: kurs lekcij [Fundamentals of psycholinguistics and communication theory: lectures]. Moskva: Gnozis. 270 p. [in Russian].

18. Kubryakova E. (1991). Modeli porozhdeniya rechi i glavnye otlichitel'nye osobennosti recheporozhdayushhego processa [Models of speech generation and the main distinguishing features of the speech generating process]. *Chelovecheskij faktor v yazyke: Yazyk i porozhdenie rechi*. Moskva: Nauka. P. 21–81. [in Russian].

19. Levchenko H. (2016). Motyv dviinytstva v prozi Franka [The motif of duality in Frank's prose]. *Naukovyi visnyk Shkhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Literaturoznavstvo*. Vyp. 8 (333). P. 82–89. [in Ukrainian].

20. Leont'ev A. A. (1998). Porozhdenie rechi [Speech production]. *Lingvisticheskij e'nciklopedicheskij slovar'*. Moskva: BRE. P. 836–837. [in Russian].

21. Leont'ev A. A. (2010). Psixolingvisticheskie edinicy i porozhdenie rechevogo vyskazyvaniya [Psycholinguistic units and the generation of speech utterance]. Moskva: KRASAND. 312 p. [in Russian].

22. Leont'ev A. N. (1975). Deyatel'nost'. Soznanie. Lichnost'

[Activity. Consciousness. Personality]. Moskva: Politizdat. 130 p. [in Russian].

13. Lipgart A. A. (2010). *Osnovy lingvopoe'tiki* [Fundamentals of linguopoetics]. Moskva: Knizhnyj dom "LIBROKOM". 168 p. [in Russian].

24. Lutsak S. M. (2002). *Vnutrishnia orhanizatsiia prozovoho tekstu (na materialy khudozhnikh tvoriv Ivana Franka)* [Internal organization of the prose text (based on the works of Ivan Franko)]. Extended abstract of candidate's thesis. Ternopil. 20 p. [in Ukrainian].

25. Nika O. I. (2009). *Modus u staroukrainskii literaturnii movi druhoi polovyny XVI–XVII st.* [Modus in the Old Ukrainian literary language of the second half of the XVI–XVII centuries]. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. 444 p. [in Ukrainian].

26. Pastukh T. V. (1997). *Romany Ivana Franka* [Ivan Franko's novels]. Extended abstract of candidate's thesis. Lviv. 16 p. [in Ukrainian].

27. Polishhuk O. P. (2007). *Khudozhnie myslennia: estetyko-kulturolohichniy dyskurs* [Artistic thinking: aesthetic and cultural discourse]. Kyiv: Vyd. PARAPAN. 208 p. [in Ukrainian].

28. Silant'ev I. (2002). *Motiv kak problema narratologii* [Motive as a problem of narratology]. *Kritika i semiotika*. Vyp. 5. P. 32–60. [in Russian].

29. Smirnova N. M. (2017). *Smysl i tvorchestvo* [Sense and creativity]. Moskva: Izdatel'stvo "Kant+" ROOI "Reabilitaciya". 304 p. [in Russian].

30. Stepanchenko I. I. (2014). *Funkcionalizm kak al'ternativnaya lingvisticheskaya paradigma* [Functionalism as an alternative linguistic paradigm]. Kiev: "Ukrainske vydavnytstvo". 200 p. [in Ukrainian].

31. Tykholoz B. (2008). "Zwei seelen leben, ach, in meiner brust" (mifolohema dvodushnytstva u zhyttietvorchosti Ivana Franka) ["Zwei seelen leben, ach, in meiner brust" (mythology of hypocrisy in the life creativity of Ivan Franko)]. *Ivan Franko: dukh, nauka, dumka, volia: Materialy Mizhnarodnoho naukovoho konhresu, prysviachenoho 150-richchiu vid dnia narodzhennia Ivana Franka* (Lviv, 27 veresnia – 1 zhovtnia 2006 r.). Lviv: Vyd. tsentr LNU im. I. Franka. T. 1. P. 845–858. [in Ukrainian].

32. Tkachuk M. (2003). *Zhanrova struktura prozy Ivana Franka (boryslavskiy tsykl ta romany z zhyttia intelihentsii)* [Genre structure of Ivan Franko's prose (Boryslav cycle and the novels about the life of the intelligentsia)]. Ternopil. 384 p. [in Ukrainian].

33. Franko I. (1976–1986). *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* [Collection of works: in 50 volumes]. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].

34. Chopyk R. (2004). "Zwei seelen leben, ach, in meiner brust" (do henezy Frankovoho rozdvoiennia) ["Zwei seelen leben, ach, in meiner brust" (on the evolution of the Franko's duality)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii Filolohichna*. Vyp. 35. P. 130–140. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 22.10.2021

Схвалено до друку: 26.11.2021